Vabariigi Valitsuse määruse "Ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumise, selle läbiviimise ja kohaliku omavalitsuse üksuse sellele kaasaaitamise nõuded, tingimused ja kord ning nõuded evakuatsioonikohtadele" eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse (edaspidi *KORKS*) § 96 lõike 6 alusel. Määrusega sätestatakse nõuded ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumisele, selle läbiviimisele ja kohaliku omavalitsuse üksuse sellele kaasaaitamise nõuded, tingimused ja kord ning nõuded evakuatsioonikohtadele. Määruse eesmärk on tagada ühtne arusaam riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse (edaspidi *KOV*) ülesannetest ulatuslikuks evakuatsiooni valmistumisel ja selle läbiviimisel ning KOV kaasaaitamise nõuetest.

1. oktoobril 2026. a jõustunud KORKSiga tunnistati hädaolukorra seadus (edaspidi *HOS*) kehtetuks. HOS § 14 lõike 5 alusel kehtis osaliselt samasisuline Vabariigi Valitsuse 22. juuni 2017. a määrus nr 112 „Hädaolukorra lahendamise juhtimise, lahendamisel osalevate asutuste ja isikute koostöö, avalikkuse teavitamise ja asutustevahelise teabevahetuse ning ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumise ja selle läbiviimise nõuded ja kord“ (edaspidi *määrus nr 112*). Haldusmenetluse seaduse § 93 lõike 1 kohaselt kehtib määrus kuni volitusnormi kehtetuks tunnistamiseni. Seega muutus kehtiv määrus kehtetuks kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse § 203 ja § 286 lõike 1 alusel 1. oktoobrist 2026. aastal.

Võrreldes HOS § 14 lõike 5 alusel kehtinud määrusega tehakse käesoleva määruse eelnõuga sisulisi muudatusi ja täpsustatakse KOV ülesandeid. Muudatused on seotud KORKS § 13 lõike 1 punktiga 1, mille kohaselt KOV püsiv kriisiülesanne on KOV haldusterritooriumil evakuatsioonikohtade määramine ja kasutusele võtmine ja nende pidamine, KOV haldusterritooriumil viibivate isikute ulatuslikule evakuatsioonile kaasaaitamine, teise KOV haldusterritooriumilt evakueeritud isikute vastuvõtmisele kaasaaitamine ning evakueeritud isikutele evakuatsioonikohas vähemalt toidu ja joogivee võimaldamine. Varasemalt kehtinud HOS § 16 lõike 4 kohaselt oli KOV ülesanne aidata kaasa isikute evakueerimisele ning evakueeritute majutamisele ja toitlustamisele. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi *KOKS*) § 6 lg 2^1 kohaselt aitab KOV kõrgendatud kaitsevalmiduse, sõjaseisukorra, mobilisatsiooni ja demobilisatsiooni ajal muu hulgas kaasa isikute evakueerimisele ja evakueeritute majutamisele, toitlustamisele ning arstiabi andmisele.

Päästeameti (edaspidi *PäA*) ülesanded ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumisel ja selle läbiviimisel võrreldes varasemaga ei muutu, kuid eelnõuga täpsustatakse KOV ulatusliku evakuatsiooni kaasaaitamise nõudeid. Lisaks sätestatakse selgemad nõuded evakuatsioonikohtadele.

Määruse eelnõuga kaasneb KOVidele teatav, täiendav halduskoormus, mida käsitletakse eraldi mõjude peatükis. Arvestades, et elanikkonnakaitse, mille üks alategevustest on ulatuslik evakuatsioon, on laiapindse riigikaitse tegevus, kohaldatakse hea õigusloome ja normitehnika

eeskirja § 1 lõike 4^2 kohast riigikaitse ja julgeoleku oluliste vajaduste erandit ning seetõttu ei ole halduskoormuse tasakaalustamise reeglit vaja rakendada.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi elanikkonnakaitse valdkonnajuht Merike Ring (merike.ring@siseministeerium.ee) ja nõunik Katerina Mudarissova (katerina.mudarissova@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud õigusnõunik Kai Reinhold (kai.reinhold@siseministeerium.ee)

1.3 Märkused

Määrus on välja töötatud kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse volitusnormi alusel. Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisega.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu §-g 1 sätestatakse määruses kasutatavad terminid.

Punkti 1 kohaselt on **evakuatsioonikoht** ohutul alal asuv hoone või rajatis, mis on kohandatud evakueeritud isikute ajutiseks majutamiseks ning kus on tagatud esmased tingimused ajutiseks viibimiseks, sh toidu ja joogivee olemasolu. Evakuatsioonikoht on mõeldud ajutiseks peatumiskohaks ning kui inimestel on võimalik sealt edasi liikuda, siis suure tõenäosusega seda tehakse. Kriisiolukorrad võivad olla väga erinevad. Võib olla olukord, kus on vaja evakueerida 100 inimesti ja samal ajal võib olla olukord, kus on vaja evakueerida 3000 inimest. Ühe väikese KOV-i jaoks vastu võtta ja majutada 3000 inimest on väga suur väljakutse. Eelduslikult on evakuatsioonikoht inimestele ajutine majutusvõimalus, kust liigutakse esimesel võimalusel edasi. Need, kellel edasiliikumise võimalus puudub, nendega tuleb KOVidel eraldi tegeleda.

Hoonet ja rajatist käsitletakse ehitusseadustiku[1] (edaspidi EhS) tähenduses. EhS § 3 lõige 2 kohaselt on ehitis on hoone või rajatis. Hoone on väliskeskkonnast katuse ja teiste välispiiretega eraldatud siseruumiga ehitis. Rajatis on ehitis, mis ei ole hoone.

Punkti 2 kohaselt on **kogunemispunkt** eelnevalt määratud või evakuatsiooni toimumise käigus määratav koht, kuhu ohustatud alal viibivad inimesed suunatakse nende edasiseks evakueerimiseks. KORKS § 98 lõige 1 sätestab, et ulatuslik evakuatsioon on inimeste elu või tervist ähvardava ohu korral suure hulga inimeste ajutine ümberpaigutamine ohustatud alalt ohutusse asukohta. Ulatusliku evakuatsiooni läbiviimise eest vastutab PäA.

Kogunemispunkt võib paikneda nii ohustatud kui ka ohutul alal. Kogunemispunkti asukoht sõltub konkreetse ulatusliku evakuatsiooni läbiviimise korraldusest. Olulist rolli mängivad ohustatud ala

[1] Ehitusseadustik

suurus, evakueeritavate arv jne. Kogunemispunktis kogutakse inimeste andmeid, hinnatakse nende abi vajadust ning seejärel suunatakse või transporditakse edasi evakuatsioonikohta.

Punkti 3 kohaselt määratakse **transpordipunkt** kindlaks enne ulatusliku evakuatsiooni algust või selle toimumise ajal. Transpordipunkt peab olema selgelt tähistatud ja kergesti ligipääsetav, et inimesed saaksid sinna iseseisvalt liikuda ning kust korraldatakse nende organiseeritud transport kogunemispunktidesse või evakuatsioonikohtadesse. Transpordipunkt on ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel oluline, kuna aitab tagada inimeste ohutu ja süsteemse ümberpaigutamise ohualalt ohutusse asukohta. Transpordipunktis toimub inimeste vastuvõtmine ja juhendamine, inimestele info jagamine, nende registreerimine ja arvestuse pidamine, transpordivajaduse hindamine ja korraldamine, erivajadustega inimeste abistamine. Transpordipunkti peamine eesmärk on tagada evakueerimist vajavatele inimestele, eriti juhul, kui neil puudub isiklik sõiduk või võimalus iseseisvalt ohualalt lahkuda, organiseeritud transport ohutusse asukohta.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse nõuded ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumisele. Ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumine on oluline osa ulatusliku evakuatsiooni korralduse protsessist. Ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumisel mõeldakse läbi ja planeeritakse vajalikud ressursid, nende olemasolu, evakuatsioonikohad ja nende vajadus ning nõuetele vastavus. Lisaks käsitleb käesolev paragrahv erinevate osapoolte koostööd ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumisel.

Lõike 1 punkti 1 kohaselt korraldab PäA koostöös KOVide ning teiste asjakohaste asutuste ja isikutega ulatusliku evakuatsiooni läbiviimiseks vajaliku transpordivõimekuse. Koostöös partneritega hinnatakse olemasolevaid ressursse (sh transpordivahendid, kütus, sõidukite juhtide arv) ja kasutamise võimalusi. Transpordivõimekuse planeerimisel arvestatakse haavatavate sihtrühmadega, sh inimeste erivajadustega, näiteks liikumis- või nägemispuudega. Vastav lähenemine on kooskõlas ka puudega inimeste kaitset käsitlevate rahvusvaheliste põhimõtetega.[2]

Lõike 1 punktiga 2 nähakse ette, et PäA koostöös KOVidega koostab evakuatsioonikohtade ning nende kasutusele võtmise plaani. Evakuatsioonikohtade kasutusele võtmise plaanis määratakse kindlaks võimalikud evakuatsioonikohad, nende kasutuselevõtu korraldus, sh vajalikud tegevused evakuatsioonikoha avamiseks ja pidamiseks. Evakuatsioonikohtade kasutuselevõtu plaani koostamise eesmärk on tagada ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel evakuatsioonikohad, kus on piisavalt ruumi, et majutada kõik evakueeritud inimesed ja nende kasutuselevõtuks vajalikud tingimused.

Lõike 1 punkti 3 kohaselt hindab PäA koostöös KOVidega võimalike evakuatsioonikohtade vastavust käesoleva määruse §-s 5 kehtestatud nõuetele. Hindamise eesmärk on veenduda, et evakuatsioonikohana kasutusele võetav hoone või rajatis vastab evakueeritud inimeste ajutiseks majutamiseks vajalikele tingimustele evakuatsiooniperioodi jooksul, tagatud on üldised ohutus-, keskkonna- tervisekaitse- ja tuleohutusnõuded, samuti eluks vajalikud olmetingimused jne. Evakuatsioonikohas peab olema teave vähemalt lähima esmaabi- või tervishoiuteenuse osutamise koha kohta.

[2] Article 11 – Situations of risk and humanitarian emergencies | United Nations Enable

Kui peaks selguma, et § 5 lõigetes 1-4 nimetatud nõuetele vastavaid evakuatsioonikohti ei ole, siis on lubatud kasutusele võtta muu ajutist majutamist võimaldav hoone või rajatis.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse nõuded ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisele. Käesolevas paragrahvis kirjeldatakse PäA tegevused ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel.

Lõike 1 punkti 1 kohaselt korraldab PÄA ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel ohustatud alal viibivate isikute teavitamise ja annab juhised edasisteks tegevusteks, et kõik inimesed saaksid esimesel võimalusel ohustatud alalt evakueeritud või edasi suunatud ohutusse asukohta. Teavitamise eesmärk on tagada, et ohustatud piirkonnas viibivad inimesed saavad õigeaegselt teavet evakuatsiooni vajaduse ja korra, liikumisteede, kogunemiskohtade ning muu olulise teabe kohta. Selged ja üheselt mõistetavad juhised aitavad vähendada ohtu inimeste elule ja tervisele ning tagavad evakuatsiooni sujuva läbiviimise.

Lõike 1 punkti 2 kohaselt kaasab PäA evakuatsiooni korraldamisse KOVi, teisi asutusi ja isikuid ning annab neile ülesandeid ja korraldusi nende pädevuse piires. Näiteks KOVi ülesanne on evakuatsioonikohtade kasutusele võtmine ja nende pidamine. Kaasamise eesmärk on tagada ulatusliku evakuatsiooni terviklik ja koordineeritud juhtimine olukorras, kus evakuatsiooni edukaks läbiviimiseks on vajalik mitme osapoole samaaegne tegevus ja koostöö.

Lõike 1 punkti 3 kohaselt määrab PäA sobivaima liikumistee ohustatud alalt ohutule alale jõudmiseks. Sobivaima liikumistee määramisel lähtutakse eelkõige ohu olemusest, piirkonna eripäradest, liikluskorraldusest ja evakueeritavate turvalisusest. Liikumisteede määramise peamine eesmärk on inimeste võimalikult kiire eemaldumine ohustatud alalt, vältides sealjuures olukordi, kus evakueeritavad liiguvad ohtlikesse piirkondadesse või tekivad liiklusummikud.

Lõike 1 punktiga 4 kohaselt teeb PäA ulatusliku evakuatsiooni läbiviimise käigus KOVile ettepaneku evakuatsioonikohtade kasutusele võtmiseks. PäA vastutab ulatusliku evakuatsiooni korralduse läbiviimise eest, mistõttu omab ta kõige ajakohasemat ülevaadet evakuatsioonikohtade paiknemisest, mahutavusest ja nende olukorrast. PäAl on olemas vajalik teadmine evakueeritavate vastuvõtmise korraldamiseks ja nende suunamiseks sobivatesse evakuatsioonikohtadesse. Evakuatsioonikohtade kasutusele võtmise järjestus sõltub ohu iseloomust, ulatusest ja evakueeritavate inimeste arvust ning asukohast.

PäA poolt evakuatsioonikohtade kasutusele võtmine koordineeritud tegevusplaani alusel tagab ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel koostöö toimimise ja tulemuslikkuse.

Kui ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel peaks tekkima olukord, et KOV ei võta vastavat evakuatsioonikohta kasutusele, siis KORKS § 37 lg 3 ja § 44 koosmõjus saab PäA kriisiolukorra lahendamise eest vastutava asutusena anda KOV-ile korralduse oma ülesande täitmiseks.

Lõike 1 punkti 5 kohaselt veendub PäA, et KOVi poolt kasutusele võetud evakuatsioonikoht on valmis evakueeritavaid vastu võtma. Nõude eesmärk on tagada, et enne evakueeritavate suunamist evakuatsioonikohta on PäAl olemas teadmine evakuatsioonikoha valmisoleku kohta. See tähendab, et hooned vastavad muu hulgas üldistele keskkonna- tervisekaitse- ja tuleohutusnõuetele ning tagatud on hea ligipääsetavus, pesemis- ja tualettruumide kasutusvõimalus, igale inimesele võiks olla vähemalt magamiskoht jne. Valmisolekus veendumine võib hõlmata muu hulgas teabe

kogumist evakuatsioonikoha mahutavuse, majutusvõimaluste ning evakueeritute vastuvõtmiseks vajalike korralduslike meetmete kohta. Samuti on PÄA pädevuses KORKS § 77 ja KorS § 82[1] kohaldamine, võimaldades vajadusel võtta hooneid sundkasutusse ning kaasata nt Kaitseliitu. Samuti on võimalik vabatahtlike päästjate osalemine päästeseaduse § 38 alusel.

Lõike 1 punkti 6 kohaselt suunab PäA evakueeritavad majutusvajaduse korral KOVide evakuatsioonikohtadesse. Suunamisega tagatakse evakueeritavatele, kellel puudub võimalus minna oma ohutusse majutuskohta või kes vajavad ajutist majutust, esmane kaitse. Evakueeritavate suunamisel arvestatakse muu hulgas nende vajadusi ja evakuatsioonikohtade võimekust inimesi vastu võtta. Osad evakueeritavad vajavad ajutist majutusvajadust kuni saavad edasi liikuda sõprade või tuttavate juurde. Paralleelselt on evakueeritavaid, kellel ei ole majutusvõimalust pakkuvaid lähedasi, mis tähendab, et nemad võivad vajada evakuatsioonikohas majutust kuni kriisiolukorra möödumiseni.

Lõike 1 punkti 7 kohaselt korraldab PäA evakueeritavate liikumise ja transportimise evakuatsioonikohta. Ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel liikumise ja transportimise korraldamiseks peab PäA omama väga head ülevaadet evakuatsioonikohtade võimalustest ja võimekustest, et täpselt teada, millal, kuhu ja kui palju inimesi suunata. Evakueeritavate liikumise ja transpordi korraldamisel arvestab PäA nii iseseisvalt kui ka abivajavate isikute liikumisega evakuatsioonikohta. Transpordi korraldusel selgitatakse välja, kes saavad iseseisvalt liikuda ja kes vajavad transporti.

Oluline roll ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumisel on transpordi korraldusel, mille käigus muu hulgas määratakse ja lepitakse kokku evakuatsiooniteed ja liikumissuunad, hinnatakse üldist transpordivajadust. Evakuatsiooniteede ja liikumissuundade määramisel hinnatakse ohutuid liikumissuundi ja teede läbitavust, määratakse evakuatsiooniteed, vajaduse korral kogunemis- ja transpordipunktid, arvestatakse ohu levikut, liiklusolude ja teiste teekasutajate vajadustega. PäA juhtimisel kavandatakse busside, rongide, erisõidukite kasutamine.

Lõike 2 kohaselt võtab KOV evakuatsioonikoha kasutusele esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui kuue tunni möödudes PäA ettepanekust evakuatsioonikohad kasutusele võtta. Kuus tundi on kasutuselevõtu maksimaalne tähtaeg, mitte ajavahemik, mille jooksul peab KOV ettevalmistustega alustama. Eelnevalt määratud evakuatsioonikohad, kokkulepped hoonete omanikega, koostatud tegevusplaanid ja evakuatsiooni varude olemasolu võimaldavad evakuatsioonikoha avada kiiremini. Kuue tunni jooksul tagatakse evakuatsioonikohtade kasutusvalmidus (sh personali olemasolu ja töökorraldus) ja avamine, ruumide ettevalmistus evakueeritute vastuvõtuks, toidu ja joogivee olemasolu ning valmisolekust teavitamine ja selle töös hoidmine.

Eelnõu §-ga 4 sätestatakse KOV-i ulatuslikule evakuatsioonile kaasaaitamise nõuded. Ulatusliku evakuatsiooni läbiviimist korraldab PäA, kuid evakuatsiooni edukas läbiviimine eeldab KOV aktiivset osalemist. KOV omab ülevaadet oma haldusterritooriumi ehitistest, teenustest ning võimalikest ressurssidest, mistõttu on kohaliku tasandi valmisolek ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel määrava tähtsusega.

Punkti 1 kohaselt kaardistab KOV oma haldusterritooriumil evakuatsioonikohad. Evakuatsioonikohtade eelnev kaardistamine võimaldab selekteerida hooned, mis vastavad

evakuatsioonikohale esitatud nõuetele ning kus on tagatud evakueeritute esmavajadused ja majutustingimused. Ühtlasi võimaldab evakuatsioonikohtade kaardistamine kriisiolukorras tagada inimeste kiire vastuvõtu ja majutuse. Kriisiolukorras võetakse evakuatsioonikohtadena üldjuhul kasutusele koolid, spordihooned, kultuuri-ja rahvamajad, kerksuskeskused ning majutusasutused.

Punkti 2 kohaselt esitab KOV evakuatsioonikohtade kaardistuse PäAle ning kontrollib ja uuendab neid andmeid vähemalt üks kord aastas. KOV selgitab välja, millised hooned sobivad evakuatsioonikohtadeks. Kaardistuse käigus kogutakse järgmist infot: hoone asukoht, mahutavus, ligipääsetavus, kasutuselevõtt, olmetingimused, magamisvõimalus jne. Kaardistamine ei tähenda automaatselt, et kõik loetletud hooned on igal ajahetkel kasutusvalmis või et KOV on need juba kasutusele võtnud. Tegelik kasutuselevõtt eeldab vajaduse korral hoone valmisoleku kontrollimist ja korralduslike meetmete rakendamist. Andmete ajakohastamine kord aastas võimaldab arvestada muudatustega hoonete kasutusotstarbes, tehnilises seisukorras või muudes evakuatsioonivõimekust mõjutavates asjaoludes.

Punkti 3 kohaselt tagab KOV evakuatsioonikohtade kasutamiseks vajalikud ligipääsud. Ligipääsude olemasolu võimaldab evakuatsioonikohad õigeaegselt kriisiolukorras kasutusele võtta. Ligipääs tähendab hoonele juurdepääsu korraldamist, juurdepääsuteede (sh sissepääsud ja liikumisteed) kasutatavuse tagamist, vajaduse korral koostööd maaomanike või teenuseosutajatega ning seotud osapoolte vahel vastavate kokkulepete sõlmimist.

Punkti 4 kohaselt informeerib KOV PäAd evakuatsiooni läbiviimiseks kohalikest oludest, sh evakuatsioonikohtade valmisolekust evakueeritavaid vastu võtta. KOVil on kõige ajakohasem teave kohaliku taristu toimimise, piirkondlike eripärade, võimalike takistuste ning olemasolevate ressursside kohta. Teabe õigeaegne edastamine võimaldab PäAl teha evakuatsiooni korraldamiseks vajalikke otsuseid ning kasutada olemasolevaid ressursse võimalikult tõhusalt.

Punkti 5 kohaselt toetab KOV ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel erivajadustega isikute evakueerimist. KOV korraldab sotsiaalhoolekande teenust ning omab ülevaadet isikutest, kes võivad vanuse, puude, terviseseisundi või muu asjaolu tõttu vajada evakuatsiooni käigus täiendavat abi. Seetõttu on KOVil oluline roll erivajadustega isikute evakuatsioonivajaduste väljaselgitamisel ning PäA toetamisel nende isikute evakuatsiooni korraldamisel.

Punkti 6 kohaselt tagab KOV ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel PäAle kogunemispunktide toimepidevus. Kogunemispunkt võib olla nii koolimaja kui ka bussipeatuse hoone sõltuvalt ohuolukorrast, selle ulatusest ja evakueeritavate arvust. KOV tagab kogunemispunkti kasutatavuse ja toimepidevuse. See tähendab, et kasutatav hoone on inimestele ligipääsetav, ohutu ja kasutatav ka siis, kui tavapärane töökorraldus on häiritud.

Punkti 7 kohaselt toetab KOV muid ulatusliku evakuatsiooni valmistumiseks ja läbiviimiseks vajalikke tegevusi. See tähendab, et KOV aitab oma pädevuse piires lahendada ulatusliku evakuatsiooni käigus tekkivaid kohalikke, praktilisi ja ettenägematuid probleeme, mis võivad kriisiolukorras tekkida. Näiteks alternatiivsete ruumide otsimine, kui kavandatud evakuatsioonikohtadest ei piisa.

Eelnõu §-ga 5 sätestatakse nõuded evakuatsioonikohtadele.

Lõige 1 punkt 1 sätestab, et evakuatsioonikohana kasutatavad hooned ja rajatised peavad vastama üldistele ohutuse, keskkonnakaitse, tervisekaitse ja tuleohutuse nõuetele. Hoone konstruktsioonid, ruumid ja seadmed peavad olema ohutud ette nähtud kasutamiseks ning kasutamine ei tohi põhjustada ohtu inimestele ega ümbritsevale keskkonnale. Hoones olevad tingimused peavad kaitsma inimeste tervist, sh olukorras, kus nad viibivad evakuatsioonikohas pikemat aega ja olema ohutu tulekahju tekkimise ja leviku seisukohast ning inimesed peavad vajaduse korral saama hoonest kiiresti väljuda.

Lõige 1 punkt 2 näeb ette, et evakuatsioonikohale peab olema tagatud hea juurdepääs, sh puudega inimestele. Nõude eesmärk on tagada evakueeritute takistusteta saabumine evakuatsioonikohta ning seal liikumine. EhS § 11 lg 2 p 4 kohaselt hõlmavad ehitisele esitatavad nõuded asjakohasel juhul kasutamise ohutust ja ligipääsetavust. Evakuatsioonikoha valimisel eelistatakse hooneid, mis on ligipääsetavad liikumis-, nägemis- või kuulmispuudega isikutele. Kui ligipääsetavat hoonet ei ole võimalik kasutada, kohandatakse evakuatsioonikoht, arvestades võimalusel puudega inimeste vajadusi.

Lõige 1 punkt 3 sätestab, et evakuatsioonikohas peab olema elektrienergia, veevarustus, küte ja toimiv jäätmekäitlus. Nimetatud teenused on vajalikud evakueeritud isikute esmavajaduste rahuldamiseks ning evakuatsioonikoha kasutamiseks pikema ajavahemiku jooksul. Evakuatsioonikoha ruumides peab olema elektrivalgustus ning tagatud peab olema elektritoide veevarustuse, kütte või ventilatsiooni toimimiseks. Evakuatsioonikoht peab võimaldama hoida ruumides viibimiseks sobivat temperatuuri, arvestades hoone omadusi, ilmastikku ja kasutatavaid ruume. Veevarustuse tagamine on vajalik joogivee kättesaadavuse ja toidu valmistamiseks ning pesemisvõimaluste ja tualettruumide kasutamiseks. Lisaks peab olema korraldatud tekkivate jäätmete kogumine ja äravedu või muu nõuetekohane käitlemine.

Lõige 1 punkt 4 sätestab, et evakuatsioonikohas peab olema vähemalt kaks väljapääsu. Mõlemad väljapääsud võiksid olla takistusteta ja vajaduse korral kiiresti avatavad. Lisaks ei tohi mõlemad väljapääsud ohu korral muutuda läbimatuks. Nõue on seotud eelkõige inimeste ohutuse tagamisega ohuolukorras ning võimaldab hoonest või rajatisest vajaduse korral kiiresti väljuda olukorras, kus üks väljapääs on blokeeritud ja seda ei ole võimalik kasutada.

Lõige 1 punkt 5 sätestab, et evakuatsioonikohas on igale evakueeritavale vähemalt magamiskoht. Selleks võib olla voodi, välivoodi või ka madrats, oluline on, et inimesel oleks võimalik puhata. Kui kriisiolukord kestab pikemalt, siis aitab magamiskoht inimesel säilitada tavapärast puhke- ja unerežiimi, vähendada füüsilist kurnatust ning toetada toimetulekut. Lisaks ei ole magamiskoht üksnes füüsiline mugavus. Selle olemasolu mõjutab ka inimese psühholoogilist turvatunnet ja aitab vähendada täiendavat stressi olukorras, kus nende tavapärane turva- ja elukeskkond on häiritud.

Lõikega 2 sätestatakse, et evakuatsioonikohas tagatakse evakueeritud isikutele pesemis- ja tualettruumide kasutamise võimalus. Pesemisvõimalus tähendab, et vesi on kättesaadav ja olemas on pesemisruum, mis toimib ka olukorras, kui evakuatsioonikohas viibib tavapärasest rohkem inimesi. Evakueeritud inimestel peab olema võimalik kasutada tualetti kogu evakuatsioonikohas viibimise aja jooksul ning veevarustus ja kanalisatsioon või muu sobiv jäätmete käitlemise lahendus peavad toimivad. Eesmärk on tagada evakueeritavatele minimaalsed hügieenitingimused

olukorras, kus nad võivad viibida evakuatsioonikohas pikema aja vältel. Piisavate hügieenivõimaluste olemasolu aitab säilitada inimeste tervist ja heaolu ning vähendab nakkushaiguste leviku riski olukorras, kus ühte kohta on koondunud suur hulk inimesi.

Lõikega 3 täpsustatakse tualettruumide minimaalne arv evakuatsioonikohas. Nõude kohaselt tuleb tagada vähemalt üks tualettruum 50 evakueeritud isiku kohta ning lisaks pesemisvõimalus. See tähendab, et kui evakuatsioonikohas on 130 inimest, siis peab seal olema 3 tualettruumi ja pesemiskoht. Oluline on, et tualettruumid on kasutatavad, regulaarselt puhastatud ning võimalusel varustatud toimiva veevarustuse ja kanalisatsiooni või mu alternatiivse lahendusega. Pesemisvõimalus tähendab sobivaid pesemiskohti, vee kättesaadavust ning võimalust neid kasutada.

Nõudega tagatakse evakuatsioonikoha piisav sanitaarvõimekus, arvestades evakueeritute arvu ning välditakse olukorda, kus hügieenitingimuste puudulikkus võib mõjutada evakueeritavate tervist, turvalisust või toimetulekut.

Lõike 4 kohaselt lähtutakse magamisala mahutavuse arvutamisel 4 m^2 suurusest pinnast inimese kohta, välja arvatud majutus ja hoolekandeasutustes. Kõigepealt tuleb välja selgitada, kui suur on evakuatsioonikohas magamiseks kasutatav pind. Arvesse tuleb võtta magamisalaks kavandatud ruumi või ala, mitte kogu hoone pindala. Magamisala hulka ei arvestata tualette, pesemisruume jne. Näiteks 100 m^2 magamisala on mõeldud 25 inimese jaoks. Piisava pinna olemasolu aitab tagada inimväärsed majutustingimused. 4 m^2 suuruse pinna magamisala mahutavuse nõuet majutus- ja hoolekandeasutustele ei kohaldata, kuna nende asutuste ruumide suurusele, inimeste majutamisele, privaatsusele, ligipääsetavusele ja teenuse osutamise tingimustele on eraldi nõuded kehtestatud valdkonna õigusaktides. Näiteks hoolekandeasutuses tuleb arvestada elanike abivajaduse, hooldustoimingute ja ohutu liikumisega.

Lõike 5 kohaselt tagatakse vajaduse korral evakuatsioonikohas esmaabi kättesaadavus või teave lähima esmaabi- või tervishoiuteenuse osutamise koha kohta. See tähendab, et vajaduse tekkimisel on evakuatsioonikohas olemas esmaabivahendid ja need on kättesaadavad või kohapeal on esmaabioskustega inimene, kes oskab abi anda. Esmaabi andmine võib olla vajalik näiteks kukkumise, haava, põletuse, äkilise halva enesetunde või muu terviserikke korral.

Kui esmaabi ei osutata kohapeal, antakse inimestele selge teave, kust abi saab. See võib hõlmata, lähima sobiva tervishoiuteenuse osutaja nime ja aadressi, juhiseid, kuidas sinna jõuda või teavet selle kohta, kuhu pöörduda kiireloomulise või eluohtliku terviseprobleemi korral.

Sätte eesmärk on tagada, et evakueeritavad saaksid tervisemure või vigastuse korral kiiresti vajalikku abi või teavet abi saamise võimaluste kohta. Nõue ei eelda esmaabi andmist igas evakuatsioonikohas, vaid tagab esmase valmisoleku terviseprobleemide lahendamiseks ning suunamiseks asjakohase abi saamiseks.

Lõike 6 kohaselt, kui evakuatsioonikoht ei vasta käesoleva määrusega kehtestatudevakuatsioonikoha nõuetele (käesoleva määruse § 5 lg-d 1-5, võib evakuatsioonikohana kasutusele võtta muu ajutist majutamist vajavate inimeste paigutamiseks sobiva ehitise. Üldistele evakuatsioonikoha nõuetele mittevastavate ehitiste kasutamise

võimaldamine on erandjuhtudeks, kus KOVi haldusterritooriumil ei ole piisavalt hooneid, mis vastavad evakuatsioonikoha nõuetele või evakueeritute arv on väga suur. Erisus annab ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel võimaluse paindlikkuseks, kus olemasolevad ressursid on piiratud või kriisi iseloom ei võimalda kasutada vastavaid evakuatsioonikohti. Sellisel juhul tuleb lähtuda eesmärgist tagada inimeste elu ja tervise kaitse ning kasutada olemasolevaid võimalusi isikute ajutiseks majutamiseks. Sätte eesmärk on vältida olukorda, kus evakuatsioonikoha nõuetele mittevastavuse tõttu jäävad evakueeritavad ajutise majutuseta.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamise ega ülevõtmisega.

4. Määruse mõju

Määruse nõuete kehtestamine avaldab mõju elanikkonnakaitse võimekusele, kriisideks valmisolekule ning riigi ja kohalike omavalitsuse suutlikkusele korraldada ulatusliku evakuatsiooni läbiviimist.

Avaldub sotsiaalne mõju, sh demograafiline mõju, lisaks mõjud riigi julgeolekule ja välissuhetele, majandusele ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele.

Sotsiaalne mõju on märkimisväärne, kuna ulatusliku evakuatsiooni käigus toimetatakse inimesed, sh ennekõike elanikud, kel endal ei ole iseseisvalt võimalik liikuda, ohustatud alalt ohutule alale, evakuatsioonikohtadesse.

Kaasneb *mõju riigi julgeolekule ja välissuhtlusele*, kuna ohustatud alalt on vaja inimesed esimesel võimalusel ära viia, et Kaitsevägi ja liitlasüksused saaksid täita oma riigikaitselisi ülesandeid.

Samuti kaasneb *mõju majandusele* evakuatsioonikohtade kasutusele võtmisel ja ulatusliku evakuatsiooni varude soetamisel.

Kaasneb oluline *mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuste asutuste korraldusele*. Ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumist ja selle läbiviimist korraldab PäA ning KOV-idel on püsiva kriisiülesandena kohustus oma haldusterritooriumil evakuatsioonikohtade määramine ja kasutusele võtmine ja nende pidamine, isikute ulatuslikule evakuatsioonile kaasaaitamine, teise KOV-i haldusterritooriumilt evakueeritud isikute vastuvõtmisele kaasaaitamine ning evakueeritud isikutele evakuatsioonikohas vähemalt toidu ja joogivee võimaldamine.

Määrusel *puudub mõju regionaalarengule*, kuna ulatusliku evakuatsiooni käigus toimub üksnes inimeste ajutine ümberpaigutamine mitte püsiv ümbersuunamine. Sellega võib ajutiselt muutuda piirkondade elanike arv ning suureneda mõnes piirkonnas teenuste ja taristu kasutuskoormus. Tegemist on eelkõige kriisi enda mõjuga, mitte määruse kehtestamisest tuleneva püsiva muutusega regionaalarengus. Määruse eesmärk on reguleerida ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumist ja selle läbiviimist ning see ei ole suunatud piirkondade majandusliku, demograafilise ega sotsiaalse arengu mõjutamisele.

Muudatus: ulatusliku evakuatsiooni korraldus ja läbiviimine.

I Mõju valdkond 1

Sotsiaalne mõju: mõju evakueeritavatele, sh haavatavad sihtrühmad.

Mõju sihtrühm: Ulatusliku evakuatsiooni käigus evakueeritavad inimesed.

Mõjutatud sihtrühma suurus sõltub ulatusliku evakuatsiooni mahust ja sellest, kui suurel alalt on ja kui palju inimesi on vaja evakueerida, mistõttu ei saa sihtrühma suurust käesoleval hetkel täpsemalt piiritleda. Evakuatsiooni planeerimisel tuleb lähtuda konkreetse riskistsenaariumi alusel hinnatavast ohustatud piirkonna elanike arvust ning arvestada, et kõik inimesed ei vaja samas ulatuses riigi või kohaliku omavalitsuse abi.

Mõju kirjeldus sihtrühmale. PäA vastutab ulatusliku evakuatsiooni korralduse ja läbiviimise eest. PäA juhtimisel suunatakse evakueeritavad inimesed konkreetsetesse kogunemispunktidesse, kust nad toimetatakse edasi ohutule alale evakuatsioonikohta. Osa inimesi saab evakueeruda iseseisvalt, osa vajab transporti ning osa vajab lisaks ajutist majutust, toitlustamist, tervishoiu- või sotsiaalabi.

Sotsiaalset mõju KOVile analüüsitakse riigivalitsemise mõju punktis.

Mõju olulisus sihtrühmale, st evakueeritavatele on suur, kuna inimesed peavad liikuma elu ja tervise kaitsmiseks turvalistest elukohtadest evakuatsioonikohtadesse, mis võivad asuda naabervallas või teises Eesti otsas. Kui evakueeritavate hulgas on haavatavaid sihtrühmi, siis neile on mõju väga suur, sest teatud juhtudel, kui tegu on nt liikumispuudega inimesega, sõltub nende evakuatsioon ja transport nendeni jõudva abi kiirusest. Seega neile on mõju väga suur.

Mõju ulatus ja sageduse avaldamine sihtrühmale. Ulatusliku evakuatsiooni läbiviimise tõenäosus on pigem väike, arvestades praegust üldist ohuhinnangut ja looduskatastroofide toimumise võimalikkust, siis on *mõju avaldumise sagedus sihtrühmale väike.*

Evakueeritavatele kaasnevad *ebasoovitavad mõjud*, kuna peavad lahkuma kodudest ja liikuma võõrasse keskkonda, evakuatsioonikohta, kus puudub privaatsus ja valitseb teadmatus, kui kaua seal viibida tuleb.

Järeldus mõju olulisuse kohta sihtrühmale. Kokkuvõttes on *mõju sihtrühmale oluline,* kuna ulatuslik evakuatsioon on pigem erandlik juhtum, mille käigus inimesed peavad maha jätma oma kodud ning liikuma ohutusse kohta, evakuatsioonikohta, teadmata ajaks.

II Mõju valdkond 2

Mõju riigi julgeolekule ja välissuhtlusele: elanike turvalisus ja kriisiülesannete täitmine.

Mõju sihtrühm I: Ulatusliku evakuatsiooni käigus evakueeritavad inimesed.
Mõju sihtrühm II: Riigikaitse ja püsiva kriisiülesande täitjad.

Sihtrühm I
Mõjutatud sihtrühma I suurust ei ole võimalik üheselt määratleda, kuna ulatusliku evakuatsiooni ulatus sõltub konkreetsest ohust (looduskatastroof, hübriidrünnak vms), ohualast, sündmuse iseloomust ja kestusest. Ulatusliku evakuatsiooni puhul võib mõjutatud inimeste arv ulatuda

sadadest kuni tuhandete inimesteni. Seega potentsiaalselt võib olla mõjutatud sihtrühma suurus *väga suur*, kuid tegelik mõjutatud inimeste arv sõltub konkreetse evakuatsiooni vajadusest.

Mõju kirjeldus sihtrühmale I. Määruse eelnõuga kaasnev mõju evakueeritavatele inimestele on *positiivne*. Nõuded evakuatsiooni läbiviimisele tagavad, et ohu korral saab inimene õigeaegselt vajalikku teavet, jõuab ohualalt ohutusse asukohta ning talle on seal tagatud esmased vajadused.

Mõju olulisus sihtrühmale I, on suur, kuna mõju puudutab otseselt inimeste elu ja tervise kaitset ning avaldub olukorras, kus inimese tavapärane viibimine oma elukohas või muus asukohas võib kujutada endast otsest või olulist ohtu tema tervisele.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus sihtrühmale I. Mõju *ulatus võib olla potentsiaalselt suur*, kuid *mõju avaldumise sagedus on väike* ja sõltub kriisiolukorrast. Tavapärases olukorras määruse otsene mõju elanikele ei avaldu või avaldub vähesel määral, näiteks elanikkonna teadlikkuse tõstmise ja evakuatsiooniks valmistumise kaudu. Ulatusliku evakuatsiooni korral võib mõju konkreetse perioodi jooksul puudutada väga suurt hulka inimesi. Sellisel juhul võib mõju olla *lühiajaline*, kui evakuatsioon kestab mõne tunni või päeva ning *pikemaajaline*, kui ohustatud ala ei ole võimalik kiiresti turvaliseks muuta.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on üldjuhul madal, kuid ulatusliku evakuatsiooni toimumise korral võib see mõju olla suur. Võimalikud ebasoovitavad kaasnevad mõjud on evakueeritavate tavapärase elukeskkonna muutus, stress ja ärevus, perekonnaliikmete või lähedaste ajutine lahusolek, liikumis- ja transpordipiirangud, ajutise majutuse ja esmavajalike teenuste piiratud kättesaadavus, suure hulga inimeste samaaegse liikumisega seotud liiklus- ja turvariskid.

Eelnimetatud riske saab maandada planeerimise, selgete rollide määratlemise, toimiva ohuteavituse, piisava evakuatsioonikohtade võimekuse loomise ja haavatavate sihtrühmade vajadustega arvestamisel.

Järeldus mõju olulisuse kohta sihtrühmale I.
Mõju sihtrühmale I on oluline, kuna määruse rakendamisega paraneb elanike kaitse ja turvalisus ulatusliku evakuatsiooni korral ning suureneb riigi võimekus kaitsta inimeste elu ja tervist. Kuigi määrus mõjutab tavaolukorras elanike igapäevaelu vähesel määral, võib positiivne mõju kriisi korral olla väga suur.

Sihtrühm II
Mõjutatud sihtrühma II suurust ei ole võimalik täpselt määratleda, kuna see sõltub kriisi liigist, kriisiülesannete mahust ja konkreetsest evakuatsioonist. Sõltuvalt kriisisituatsioonist võivad mõjutatud olla Kaitseväe, PäA, Politsei- ja Piirivalveameti, KOVide ning teiste asutuste personal, kelle ülesanded on seotud konkreetse kriisi lahendamisega.

Mõju kirjeldus sihtrühmale II
Määruse eelnõu mõju riigikaitse ja kriisiülesannete täitjatele on *pigem positiivne,* sest ühtne evakuatsioonikorraldus võimaldab paremini koordineerida elanikkonna liikumist ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel, kuna arvestada tuleb erinevate osapoolte töökorralduse ja

tegevusliinidega nagu transpordivahendite kasutamise koordineerimine, evakuatsiooniteede ja muu kriitilise taristu kasutamine, tsiviil- ja sõjaliste vajaduste võimalik kattumine jne.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus sihtrühmale II. Tavaolukorras seisneb mõju peamiselt planeerimises, koostöös ja valmisoleku tagamises. Suurema kriisi või selle vahetu ohu korral võib mõju ulatus suureneda ning avalduda elanikkonna evakueerimisel, transpordivahendite kasutamisel, teede ja muu transporditaristu kasutamisel, avaliku korra ja turvalisuse ning kriitilise taristu toimimise tagamisel. Kokkuvõttes on tegemist *harva esineva, kuid suure ulatuse ja võimaliku mõjuga olukorraga sihtrühmale II.*

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk sihtrühmale II on mõõdukas. Riskikohtadeks ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel on inimeste evakuatsiooni ja kriisiülesannete liikumiste omavaheline konflikt, piiratud transpordivahendite ja muu ressursi konkureeriv kasutamine, liikluskoormuse suurenemine, kriitilise taristu ülekoormamine, puudulik infovahetus tsiviil- ja sõjaliste struktuuride vahel jne. Riskide maandamiseks on oluline, et evakuatsiooni planeerimisel ja läbiviimisel arvestatakse, et kriisiülesandeid täitvate asutuste vahel oleks toimiv infovahetus ja koordineerimine.

Järeldus mõju olulisuse kohta sihtrühmale II.
Mõju sihtrühmale II on oluline, kuna määruse eelnõu loob võimaluse riigikaitseliste ülesannete täitmise toetamiseks. Eelkõige aitab see vähendada riski, et elanikkonna ulatuslik liikumine häirib Kaitseväe, liitlasüksuste või teiste riigikaitseliste ülesannete täitjate tegevust.

III Mõju valdkond 3

Mõju majandusele on eelkõige seotud ulatusliku evakuatsiooni põhjusega.

Mõju sihtrühm I: Ulatusliku evakuatsiooni käigus evakueeritavad inimesed.
Mõju sihtrühm II: Ettevõtjad ja muud asutused, kelle tegevust võib mõjutada evakuatsioon või kelle ressursse võidakse kasutada evakuatsiooni korraldamisel.

Mõjutatud sihtrühma I suurust ei ole võimalik täpselt määratleda, kuna see sõltub ulatuslikku evakuatsiooni põhjustavast sündmusest, ulatusest ja ohualast. Ulatusliku evakuatsiooni korral võib mõjutatud inimeste arv ulatuda mõnes sajast looduskatastroofi puhul kuni mõne tuhande inimeseni kriisiolukorras. Majanduslik mõju puudutab eelkõige inimesi, kelle tavapärane töötamine, ettevõtlus, tarbimine või muu majandustegevus evakuatsiooni tõttu on ajutiselt häiritud.

Mõju kirjeldus sihtrühmale I. Määruse otsene mõju elanike majanduslikule olukorrale on üldjuhul *pigem väike*, kuid ulatusliku evakuatsiooni toimumisel võib mõju olla märkimisväärne. Ulatuslik evakuatsioon võib ajutiselt mõjutada inimese võimalust tööd teha või õppida või tegeleda ettevõtlusega. Samas, kui ulatuslik evakuatsioon on hästi korraldatud, vähendab see kriisist põhjustatud majanduslikku mõju evakueeritud inimestele. Oluline on vähendada mõju inimestele, kellel puuduvad rahalised võimalused iseseisvalt evakueerumiseks või ajutise elukoha leidmiseks.

Mõju olulisus sihtrühmale I on tavaolukorras väike, samas kriisi ja ulatusliku evakuatsiooni korral võib majanduslik mõju inimesele siiski muutuda oluliseks, eelkõige juhul, kui evakuatsioon kestab

pikemat aega või inimene ei saa oma tavapärasel töökohal või ettevõtluses jätkata. Kokkuvõttes on *mõju olulisus keskmine.*

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus sihtrühmale I. Tavaolukorras määruse eelnõu elanike majandustegevust sisuliselt ei mõjuta. Mõju avaldub ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel, kui ohuala on suur ja evakuatsioon kestab pikaajaliselt, on mõju inimeste sissetulekule, tööhõivele ja tarbimisele suurem. Seega võib *mõju ulatus olla potentsiaalselt suur, kuid avaldumise sagedus on väike.*

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk sihtrühmale I on madal, kuna määruse eelnõu kehtestamine neid riske märkimisväärselt ei suurenda, pigem aitab nõuete ühtlustamine ja eelnev planeerimine tegeliku kriisi korral majanduslikku kahju vähendada. Sihtrühmale I võivad võimalike ebasoovitavate mõjudena kaasneda ajutine töölt eemalviibimine, ettevõtlustulu vähenemine, täiendavad transpordi- ja majutuskulud, vara kahjustumise risk, tavapäraste teenuste ja kaupade kättesaadavuse häired.

Järeldus mõju olulisuse kohta sihtrühmale I. Määruse eelnõu ei kehtesta elanikele üldjuhul uusi püsivaid majanduslikke kohustusi. Evakuatsiooni toimumisel võib mõju inimeste majanduslikule olukorrale olla märkimisväärne. Nõuete ja tegevuste eelnev planeerimine aitab seda mõju vähendada. Mõju sihtrühmale I on *keskmise olulisusega.*

Mõjutatud sihtrühma II suurust on keeruline määrata, kuna sektoreid ja asutusi, kes võivad ulatusliku evakuatsiooni protsessis mõjutatud saada, on mitmeid. Mõju võib ulatusliku evakuatsiooni korral puudutada väga suurt hulka ettevõtjaid ehitus-, taristu-, transpordi-, logistika-, kaubandus-, majutus-, toitlustus-, tervishoiu- ja sotsiaalteenuste sektorist. Lisaks võivad mõjutatud saada elutähtsate teenuste osutajad ja asutused, kelle valduses on evakuatsiooniks sobivad ruumid või rajatised.

Mõju kirjeldus sihtrühmale II. Määruse otsene mõju ulatusliku evakuatsiooni toimumisel on sihtrühmale suur, tavaolukorras pigem väike. Ettevõtjad ja asutused peavad toimepidevuse planeerimisel arvestama erandolukorras evakuatsiooni läbiviimisega, sh transpordi- ja logistika ümberkorraldustega, liikumispiirangutega, kaupade ja teenuste pakkumisega. Teatud juhtudel tuleb ettevõtetel, eelkõige majutusasutustel arvestada olukorraga, et nende hooneid võib riik soovida vajaduse tekkimisel kasutada evakuatsioonikohtadena. Samas aitab läbimõeldud ulatuslik evakuatsioon vähendada ettevõtluskeskkonnale tekkivat kahju, kuna see võimaldab kriisi korral kiiremini taastada harjumuspärase elukorralduse, teenuste osutamise ja majandustegevuse.

Mõju olulisus sihtrühmale II. Määruse eelnõu ei kehtesta üldjuhul ettevõtjatele, kui tegu ei ole elutähtsa teenuse osutajaga, ulatuslikke uusi püsivaid majanduslikke kohustusi. Sõltuvalt ettevõtja tegevusvaldkonnast ja asukohast võib siiski tekkida vajadus arvestada ulatusliku evakuatsiooniga oma tegevuse planeerimisel ja toimepidevuse tagamisel ning sellisel juhul on *mõju ettevõtjale suur.* Mõju majutusasutustele, mis asuvad KOVide haldusterritooriumil, kuhu inimesi evakueeritakse *on samuti suur.*

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus sihtrühmale II. Tavaolukorras seisneb mõju peamiselt planeerimis- ja valmisolekumeetmetes. Tegeliku evakuatsiooni korral võib mõju laieneda kiiresti

suurele hulgale ettevõtjatele, mis tähendab, et mõju ulatus võib olla potentsiaalselt suur, kuid avaldumise sagedus on väike. Mõju ulatust mõjutavad eelkõige evakuatsiooniala suurus, evakuatsiooni kestus, mõjutatud piirkonna majanduslik osakaal kogumajandusest, ettevõtjate tegevusvaldkonnad ning kas mõjutatud ettevõtted osutavad ühiskonnale elutähtsaid teenuseid.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk sihtrühmale II on mõõdukas, kuna ulatusliku evakuatsiooniga võivad kaasneda ettevõtlustegevuse ajutine katkemine, töötajate puudumine, käibe ja tulude vähenemine, ettevõtte vara kahjustumise risk, liikluskorraldusest või liikumispiirangutest tulenevad häired, sellest tingituna võivad lisanduda täiendavad transpordi- ja logistikakulud ning kaupade ja teenuste ajutine puudujääk.

Risk on suurem piirkondades ja sektorites, kus ettevõtlustegevus on otseselt seotud evakuatsioonialaga või kus ettevõtete tegevuse jätkumine sõltub suurel määral konkreetsest asukohast. Samas planeeritud ja läbimõeldud ulatuslik evakuatsioon vähendab ebakindlust ja võimaldab ettevõtjatel oma toimepidevust paremini kavandada.

Järeldus mõju olulisuse kohta sihtrühmale II. Üldjuhul ei kaasne määruse eelnõuga ettevõtjatele olulist püsivat majanduslikku mõju. Mõju suurus kasvab märkimisväärseks, kui viiakse läbi ulatuslik evakuatsioon ning ettevõtted on otseselt või kaudselt sellega seotud, kui asuvad näiteks evakuatsiooni piirkonnas või on elutähtsa teenuse osutajad. Seega sõltuvalt olukorrast *võib mõju sihtrühmale II olla oluline.*

IV Mõju valdkond 4

Riigivalitsemine: mõju keskvalitsuse korraldusele, kohaliku omavalitsuse korraldusele ja finantseerimisele.

Mõju sihtrühm I: PäA.
Mõju sihtrühm II: KOV-id.

Mõjutatud sihtrühm I on PäA, kes sõltumata kriisiolukorra olemusest on kriisiolukorra lahendamise eest vastutav asutus elanikkonnakaitse tegevuste, sh ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumise ja selle läbiviimise korraldamise, eest ja koordineerib elanikkonnakaitse tegevuste õigeaegset rakendamist.

Mõju kirjeldus sihtrühmale I. Määrus täpsustab PäA ülesandeid ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumisel ja selle läbiviimisel, sh koostöös KOV-idega evakuatsioonikohtade planeerimist ja hindamist vastavatele nõuetele. Lisaks täpsustatakse ulatusliku evakuatsiooni läbiviimiseks vajalike tegevuste ja vastutuse jaotust, vajaliku teabe kogumise ja vahetamise ning KOVide kaasaaitamisekohustuse nõudeid. Määruse rakendamisel kaasneb PäA-le *täiendav töökoormus* eelkõige määruse nõuete koordineerimisel ja valmisoleku kontrollimisel. Tegemist ei ole PäA jaoks uue ülesandega, kuna ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumine ja selle läbiviimine oli nende kohustus ka enne KORKS jõustumist HOS alusel. Määruse peamine mõju PäA-le on *olemasolevate ülesannete täpsemas reguleerimises ja töökorralduse ühtlustamises.*

Mõju olulisus sihtrühmale I on suur, kuna PäA on määruse rakendamisel keskne asutus ning määruse praktiline toimimine sõltub otseselt kriisivalmiduse ja evakuatsiooni juhtimise korraldusest.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus sihtrühmale I. Tavaolukorras avaldub mõju PäA töökorraldusele peamiselt ulatusliku evakuatsiooni planeerimise, juhendamise, koostöö ja valmisoleku kontrollimisel. Ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel suureneb PäA töökoormus märkimisväärselt. *Seega on mõju ulatus PäA töökorraldusele suur, aga avaldumise sagedus väike.*

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk sihtrühmale I. PäAle kaasneb täiendav töökoormus, vajadus kohandada olemasolevaid ulatusliku evakuatsiooni plaane ja tööprotsesse, täiendavate õppuste ja koolituste läbiviimine, evakuatsioonikohtade kaardistamine ja hindamine koostöös KOVidega jne. Ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisel kaasneb PäA-le väga suur töökoormus ja vastutus.

Kokkuvõttes on *ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk mõõdukas*, kuna ühtne regulatsioon toob kaasa ülesannete selge jaotuse ja vähendab erinevast tõlgendamisest tekkida võivaid küsimusi.

Järeldus mõju olulisuse kohta sihtrühmale I. Määrus täpsustab PäA ulatusliku evakuatsiooni korralduse läbiviimist ning parandab selle ettevalmistamist ja juhtimist. Sellega kaasneb teatud täiendav haldus- ja planeerimiskoormus, kuid vastukaaluks suureneb ülesannete, protsesside ja vastutuse selgus. *Seega on mõju PäA-le oluline, kuid samas positiivne.*

Mõjutatud sihtrühma II suurus. KOVe on kokku 78. Tulenevalt KORKSist on KOV püsiv kriisiülesanne mh KOV haldusterritooriumil evakuatsioonikohtade määramine ja kasutusele võtmine ja nende pidamine, ulatuslikule evakuatsioonile kaasaaitamine ning teise KOV haldusterritooriumilt evakueeritud isikute vastuvõtmisele kaasaaitamine ning evakueeritud isikutele evakuatsioonikohas vähemalt toidu ja joogivee võimaldamine. Lisaks peab KOV olema valmis evakueeritutele abi osutama vähemalt kahe protsendi ulatuses oma elanike arvust. Need ülesanded on kõikidel KOVidel, samas kahe protsendi piir elanike arvust on KOVides erinev.

Mõju kirjeldus sihtrühmale II. Määruse mõju KOV-idele on *oluline*, kuna täpsustatakse ülesandeid ulatuslikule evakuatsiooni kaasaaitamisele ja nõudeid evakuatsioonikohtadele. KOVid osalevad evakuatsioonikohtade planeerimisel, kuna neil on kõige parem ülevaade enda haldusterritooriumil olevatest hoonetest ja nende seisukorrast. KOVid peavad tagama evakuatsioonikohtade kasutuselevõtuks vajaliku valmisoleku, kavandama evakueeritavate vastuvõtmist, korraldama või toetama evakuatsioonikohtade toimimist, ning tegema igakülgselt koostööd PäAga. Lisaks on KOVidel kohustus võimaldada evakuatsioonikohas toidu ja vee olemasolu kahele protsendile evakueeritutele oma haldusterritooriumi elanike arvust. Eelnimetatud tegevustega seoses peavad KOVid ajakohastama ka kriisiplaane.

Varasemalt kehtinud KOVide ulatuslikule evakutsiooni kaasaaitamiskohustus oli üldine ega andnud konkreetsete tegevuste loetelu.

Määrus suurendab KOV-ide *haldus- ja töökoormust*, eelkõige ulatusliku evakuatsiooni ettevalmistavas faasis. KOV-id peavad hindama oma olemasolevat valmisolekut, määrama

sobivad evakuatsioonikohad, planeerima nende kasutuselevõtu ning tegema PäAga koostööd. Samas on oluline, et tegemist ei ole KOVi jaoks uue ülesandega, vaid oli varasemalt sätestatud KOKSis ja HOSis. Võimalik täiendav töökoormus sõltub KOV olemasolevast valmisolekust, evakuatsioonikohtade arvust ning vajadusest tagada nende toimepidevus ja kasutusvalmidus.

Mõju olulisus sihtrühmale II. Sõltumata kriisolukorra iseloomust, kas see on looduskatastroof või riigikaitse kriis, tuleb selleks KOVidel valmis olla. Samuti tuleb valmis olla ulatusliku evakuatsiooni läbiviimiseks. Ulatusliku evakutsiooni ulatus ja maht sõltub konkreetse kriisi olemusest. Kui tegemist on riigikaitse kriisiga, on osadele KOVidele, kuhu transporditakse evakueeritud isikud, mõju väga suur ja teistele KOVidele, kust inimesi transporditakse, mõju samuti suur, kuna elanikke ei ole. Kokkuvõttes on *mõju KOVidele suur*, kuna mõjutab kõikide KOVide üldist kriisivalmiduse korraldust ja nende valmisolekut täita ulatusliku evakuatsiooniga kaasnevaid ülesandeid.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus sihtrühmale II. Tavaolukorras avaldub mõju KOVidele eelkõige planeerimise, dokumentide ajakohastamise, koostöö ja valmisoleku tagamise kaudu. Tegeliku evakuatsiooni korral võib KOV-i töökoormus suureneda lühikese aja jooksul märkimisväärselt, seega *mõju ulatus varieerub sõltuvalt KOVist keskmisest kuni suureni, kuid avaldumise sagedus on väike.*

Näiteks 2026. a septembri suured vihmahood tekitasid ühe ööpäeva jooksul Pärnu linnas kriisiolukorra. Enam kui pool kogu kuu vihmakogusest tuli maha vaid ühe ööga – 4. septembril mõõdeti Pärnu jaamas 122,4 mm vihma. Tegemist on Pärnu kõigi aegade ööpäevase sademete rekordiga alates vaatluste algusest 1877. aastast. Pärnu linna tänavad olid veel all ja paljud hooned said veekahjustusi. Samas sellise sündmuse tõenäosus võib olla üks kord saja aasta jooksul.

Ebasoovitavate mõjudena sihtrühmale II kaasnevad täiendav töökoormus, kriisiplaanide ajakohastamine, evakuatsioonikohtade määramine ja ette valmistamine, võimalik personali- ja ressursivajaduse suurenemine, ulatusliku evakuatsiooni korral suurem ajutise töökoormuse kasv ning koostöö PäA ja teiste asutustega. Kokkuvõttes on kaasnevate ebasoovitavate mõjude risk mõõdukas, kuna ühelt poolt kaasneb täiendav töökoormus, samas luuakse määrusega KOVidele ulatusliku evakuatsiooni ülesannete selgus ja ühtne tegevusraamistik, mis vähendab kriisiolukorras ülesannete katvust ja ebamäärasust.

Järeldus mõju olulisuse kohta sihtrühmale II. Määrusega täpsustatakse KOV-ide olemasolevate evakuatsiooniga seotud ülesannete täitmist ja koostöökorralduse selgust. Sellega kaasneb KOV-idele täiendav töökoormus, kuid samal ajal paraneb valmisolek ulatusliku evakuatsiooni korral tegutseda. Seega *mõju KOVidele on oluline.*

V Mõju valdkond 5

Mõju sihtrühm: Elu- ja looduskeskkond.

Mõjutatud sihtrühma suurus: sõltub konkreetsest kriisiolukorrast, kas tegu on looduskatastroofi, hübdriid- või sõjalise kriisiga, ning selle ulatusest.

Mõju kirjeldus sihtrühmale. Sõltuvalt kriisi olemusest on mõju elu- ja looduskeskkonnale väga erinev. On oluline vahe, kas tegu on üleujutuse või sõjaolukorraga. Esimesel juhul võib olla tegu konkreetse piirkonna katastroofiga, teisel juhul võib see mõjutada kogu riigi territooriumi ning selle elu- ja looduskeskkonda.

Inimeste liikumisega seotud mõju väljendub eelkõige suures koormuses liikumisteedel ning evakuatsiooni käigus tekkivate jäätmetega.

Mõju olulisus sihtrühmale sõltub kriisiolukorrast ja ulatusest ning seda on keeruline prognoosida.

Mõju ulatus ja sageduse avaldamine elu- ja looduskeskkonnale on keeruline hinnata, kuna kriisisituatsioone ei saa ette prognoosida. Arvestades Eesti geograafilist paiknemist, siis looduskatastroofide osas on mõju avaldumise ulatus ja sagedus elu- ja looduskeskkonnale väike.

Sõltuvalt kriisiolukorrast *kaasnevad ebasoovitavad mõjud* elu- ja looduskeskkonnale, kuid neid on keeruline hinnata.

Järeldus mõju olulisuse kohta elu- ja looduskeskkonnale. Kokkuvõttes kaasneb elu- ja looduskeskkonnale mõju ning selle olulisus sõltub konkreetsest kriisiolukorrast ja ulatusest.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja eeldatavad tulud

Ulatuslikuks evakuatsiooniks valmistumisel ja läbiviimisel kaasnevad PäA-le kulud evakuatsiooni korraldamisel. Kulud kaetakse riigieelarvelistest vahenditest.

Samuti kaasnevad KOVidele kulud oma haldusterritooriumil evakuatsioonikohtade määramisel ja kasutusele võtmisel ning nende pidamisel, isikute ulatuslikule evakuatsioonile kaasaaitamisel, teise KOV haldusterritooriumilt evakueeritud isikute vastuvõtmisele kaasaaitamisel ning evakueeritud isikutele evakuatsioonikohas vähemalt toidu ja joogivee võimaldamisel. KORKS § 14 lg 1 kohaselt kaetakse KOVide riikliku ülesande täitmise kulud riigieelarvest.

Tulusid määruse rakendamisel ei kaasne.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine ja kaasamine

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) vahendusel kooskõlastamiseks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Kaitseministeeriumile, Kliimaministeeriumile ja Riigikantseleile ning arvamuse avaldamiseks Päästeametile, Politsei- ja Piirivalveametile, Terviseametile, Sotsiaalkindlustusametile, Eesti Linnade ja Valdade Liidule.